

Dit artikel is exclusief voor abonnees, maar we bieden het u gratis aan.

VISSERIJ

Doet de Netflix-docu *Seaspiracy* u terecht minder vis eten?

De docu *Seaspiracy* hangt een lelijk beeld op van de visserij. Experts gruwen van de vele onwaarheden. Maar de kern van de boodschap is juist: de oceanen lijden onder overbevissing. 'De oplossing simpel: we moeten minder vis doden.'

Tom Ysbaert

Zaterdag 24 april 2021 om 3:25 uur

© Johan Dockx

Als een documentaire over de visvangst *Seaspiracy* heet, is de samenzwering niet ver weg. De Britse maker ervan, Ali Tabrizi, gaat flink tekeer. De industriële visserij rooft de zeeën leeg. De georganiseerde misdaad moet er zich mee, politie en overheden laten begaan. Tabrizi haalt ook uit naar de niet-gouvernementele organisaties (ngo's) die zich inzetten voor de oceanen, maar zwijgen over de impact van de grootschalige visserij.

Hij serveert beelden van dolfijnen en grienden die afgeslacht worden, inclusief bloedrood kleurend water, afgewisseld met door luizen aangetaste zalm en haaien waarvan de vinnen afgesneden worden. Geen wonder dat veel kijkers van de Netflix-documentaire hun appetijt voor een bord frutti di mare prompt kwijtspeelden. Bekendheden als rocker Bryan Adams en American footballvedette Tom Brady namen het voortouw om vis van hun menu te schrappen.

60%
goedkoper

MEER INFO

DS SHOP

‘We weten hoeveel er gevist mag worden om een visbestand op een gezond peil te houden. Maar politici volgen de wetenschappelijke adviezen niet altijd’ Jan

Mees Marien bioloog Vliz

Tabrizi’s werkstuk nestelde zich tussen de tien best bekeken programma’s op Netflix, maar kreeg flink wat tegenwind. Wetenschappers die zich al jaren met de oceanen en met visserij bezighouden, spaarden hun kritiek niet. Halve en hele onwaarheden, ongenueanceerd, verkeerde voorstelling van de wetenschappelijke kennis, luidde hun oordeel.

‘Ik werd almaar bozer naarmate ik de film bekeek’, zegt Daniel Pauly aan de telefoon vanuit het Canadese Vancouver. Deze gerenommeerde visserijbioloog van Franse origine werkt aan de universiteit van Brits Columbia. ‘De maker raakt een ernstig probleem aan, de overbevissing, maar doordat hij de onjuistheden opstapelt, doet hij meer kwaad dan goed.’

Om er maar een te noemen: in de film wordt beweerd dat de helft van het plasticafval in zee van de visserij afkomstig is. Dat gaat misschien op voor de grote afvalsoep in de noordelijke Stille Oceaan, maar vandaag is 80 procent van de troep in zee van het land afkomstig.

‘De sensationele stijl ligt me niet als wetenschapper’, zegt ook Jan Mees, marien bioloog en hoofd van het Vlaamse Instituut voor de Zee (Vliz) in Oostende. ‘Het enige goede aan de docu is dat het een onderbelicht probleem onder de aandacht brengt.’

De experts geven commentaar bij drie centrale stellingen uit de film.

‘Tegen 2048 zijn de oceanen leeggevist’

Deze bewering gaat terug op een [wetenschappelijke paper](#) uit 2006. De sombere boodschap stond in het begeleidende persbericht en is een eigen leven gaan leiden. De eigenlijke conclusie was genuanceerder en luidde dat tegen 2048 de ‘stocks’, zeg maar de bevisbare populaties, nog maar 10 procent zouden opbrengen van wat ze maximaal opbrachten in 1960.

Het neemt niet weg dat er een serieus probleem van overbevissing bestaat. Er wordt zowat 95 miljoen ton wilde vis uit de zeeën gevangen per jaar. Veel vispopulaties zijn in elkaar gestuikt in de tweede helft van de 20ste eeuw. In

onze Noordzee was dat dramatisch. ‘Alle bestanden gingen sterk achteruit, toch bleef men maar voortvissen’, zegt Pauly.

Tot er beperkende maatregelen, zoals quota, werden getroffen. Die hebben gewerkt. In de Noordzee heeft de schol zich hersteld. De kabeljauw in het Arctische gebied is er weer bovenop. Maar de kabeljauw in de Noordzee doet het nog altijd slecht.

‘We weten hoeveel er gevestigd mag worden om een visbestand op een gezond peil te houden’, zegt Mees. ‘Maar politici volgen de wetenschappelijke adviezen niet altijd. Of ze worden te traag toegepast.’

De meerderheid van de visbestanden blijft kwetsbaar. Boris Worm, als bioloog verbonden aan de universiteit in Halifax (Canada), was een van de auteurs van de befaamde ‘2048-studie’. In een [artikel](#) uit 2016 zette hij de puntjes op de i. Een derde van de visbestanden wordt overbevist. Als we doorgaan zoals vandaag, is 88 procent van de populaties tegen 2050 bedreigd.

Worm beschrijft twee manieren om dat aan te pakken. In een scenario wordt er gevestigd naar ‘maximaal duurzame opbrengst’. Die aanpak leidt ertoe dat 85 procent van de bestanden tegen 2050 in goede staat zijn. In een tweede scenario, dat niet opbrengst maar winst vooropzet, wordt dat zelfs 97 procent.

Hoe er vandaag gevestigd wordt, met de overbevissing, is eigenlijk ‘economische onzin’, schrijft Worm. ‘De oplossing is simpel: we moeten minder vis doden.’ Dat is althans de theorie. Want hoe realiseer je dat? Via toegangsrechten tot visgebieden, of via de verdeling van een ‘vangstaandeel’, suggereert hij. ‘Een individuele visser heeft er geen voordeel bij om vis in het water te laten.’

Wat de documentaire ook aanklaagt, is dat de overheid overbevissing ondersteunt. In Europa worden visserijvloeden gesubsidieerd. Dat werkt duurzaam vissen niet in de hand, geeft Mees mee. ‘De EU wil daar verandering in brengen door de overcapaciteit af te bouwen, maar de lidstaten liggen dwars. Nationale politici vinden het vaak electoraal niet lonend tegen de sector in te gaan.’

‘Labels duurzame vis deugen niet’

In de winkel vind je labels die aangeven dat je visproduct duurzaam gevestigd is. Dat bijvoorbeeld de dolfijnen of schildpadden er niet als bijvangst het slachtoffer van zijn. Voorbeelden zijn Dolphin Safe of Marine Stewardship Council (MSC). Seaspiracy noemt die labels een lachertje, ‘pure marketing’. De

controle erop deugt niet, de instanties die de labels toekennen krijgen er van langs. MSC [reageerde](#) al fel op de aantijgingen, [net als](#) de organisatie achter Dolphin Safe.

‘Ik was lang fan van MSC, nu ben ik wat kritischer’, zegt Pauly. ‘Maar het is onterecht dat Seaspiracy hen viseert. Zij doen niet aan overbevissing, het is de industriële visserij die dat doet. De documentaire vergist zich van vijand. Ze viseert de ngo’s die misschien niet altijd efficiënt maar wel met goede bedoelingen aan een betere toekomst voor de oceanen werken.’

‘Die labels zijn niet waterdicht, er zijn achterpoortjes’, geeft Jan Mees toe. ‘Maar ze zijn beter dan niets. Ze doen druk ontstaan vanuit de consument. Het nadeel is dat je als winkelende burger al kennis moet hebben van de herkomst van de vis om een goed oordeel te kunnen vellen.’

Het Vliz heeft een [lijst](#) opgesteld voor horeca-professionals (zeevruchtengids.org/nl), maar de gewone consument kan er ook iets mee. ‘Ik volg die lijst ook’, zegt Mees. ‘Ik eet niet minder vis dan vroeger, maar wel andere. Kabeljauw en paling, bijvoorbeeld, heb ik helemaal geschraapt.’

Wat de controle betreft: die wordt stilaan beter. Satelliet en video hebben hun intrede gedaan. Toen Chinese vissersboten rond Galapagos in Ecuadoraanse water dreigden door te dringen, stelden ngo’s dat dagenlang met satellietbeelden aan de kaak. Tot ze moesten afdruipen.

‘Om de oceanen te redden, moeten we stoppen met vis te eten’

De conclusie van de documentairemaker om vis en zeevruchten radicaal van het menu te schrappen, levert nog de meeste kritiek op. ‘Dit is propaganda van veganisten’, [sneerde](#) de Amerikaanse marien bioloog Ray Hilborn.

De uitspraak in de docu dat je door je visconsumptie te elimineren ‘alleen de vervuilende stoffen die erin zit, gaat missen’, wordt ook meteen afgeschoten. ‘Niet alle vis is gecontamineerd’, zegt marien ecotoxicoloog Colin Janssen (UGent). ‘Als je twee porties per week eet, wegen de gunstige gezondheidseffecten zwaarder door. Sommige goede vetzuren, zoals omega 3, haal je nu eenmaal alleen uit vis en zeevruchten.’

Tabrizi gaat met zijn oproep voorbij aan het feit dat voor miljarden, vaak arme mensen in de wereld vis de belangrijkste bron van eiwitten is, zeggen de wetenschappers. Pauly: ‘Hij richt zich tot het Netflix-publiek, een bevoorrechte minderheid. Een voorbeeld van morele superioriteit: laten zien dat je beter bent omdat je geen vis eet. Het is goed mogelijk dat we met zijn

allen meer vegetarisch gaan eten, maar dan zal het om redenen van klimaat zijn of biodiversiteit.'

Een individuele keuze zal volgens Pauly het verschil niet maken. 'Het is door in groep politieke druk uit te oefenen dat overheden betere wetgeving opmaken en de sector dwingen de zaken duurzamer aan te pakken. Vergelijk het met roken: door voor jezelf te beslissen niet meer te roken, komt er geen betere regelgeving tot stand.'

Link:

https://www.standaard.be/cnt/dmf20210423_97738998?adh_i=&imai=&articlehash=3DCAFD70D1C42890049EA79B84AE92E0867E7C02E090F130A648CD48184C9F7337AB6DD589DB18FA39EA29B7F7872F680EBAB60663BC29DoFA601FB8F7F89EF2